

การถอดบทเรียนประสบการณ์และการเรียนรู้
ด้านเทคนิคการเรียนการสอนที่เห็นผู้เรียนเป็นสำคัญ
วิทยาลัยนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต

.....

1. ชื่อ-สกุล ผู้เล่าเรื่อง นายตรีรัตน์ นิลรัตน์

2. ชื่อ-สกุล ผู้บันทึก ดร.จิรัชฌา วิเชียรปัญญา

3. บทบาท หน้าที่และความรับผิดชอบของผู้เล่าเรื่อง อาจารย์ประจำสาขาวิชาวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์
วิทยาลัยนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต รับผิดชอบสอนใน 5 รายวิชาหลักดังนี้ 1) การผลิตรายการโทรทัศน์ 1
2) การผลิตรายการโทรทัศน์ 2 3) วิทยุและโทรทัศน์เพื่อการพัฒนา 4) สัมมนาวิทยุโทรทัศน์ และ 5) สื่อมวลชนกับสังคม
ธรรมชาติไปโดย

4. ชื่อเรื่องที่เล่า การบ่มเพาะเทคนิคการสอน

5. บริบท หรือความเป็นมาของเรื่องที่เล่า

ผู้เล่าได้ก้าวเข้ามาเป็นอาจารย์ประจำวิทยาลัยรังสิต ตั้งแต่วันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2533 ขณะนั้นยังเป็นวิทยาลัยและ
อยู่ในช่วงของการร่วมกันสร้างคณะนิเทศศาสตร์ในยุคแรกเริ่ม การสร้างคน คือ ครู อาจารย์ ผู้สอนในยุคแรกเริ่มนั้นต้อง
อาศัยการชี้แนะและทำงานร่วมกันกับนักวิชาการจากสถาบันอุดมศึกษาชั้นนำอื่นๆ คือการเชิญอาจารย์จากมหาวิทยาลัย
อื่นที่มีประสบการณ์ คุณวุฒิทางวิชาการ มาเป็นอาจารย์พิเศษจำนวนหลายท่าน ทั้งนักวิชาการประจำมหาวิทยาลัยต่างๆ
และนักวิชาการอิสระ

นโยบายของคณะในยุคแรกเริ่มนั้น ผู้เล่าในฐานะอาจารย์ใหม่จะต้องดูแล ประสานงานและเข้าร่วมนั่งเรียนพร้อมกับ
นักศึกษาด้วย เพื่อเรียนรู้ในศาสตร์แต่ละวิชาและซึมซับสังเกตเทคนิควิธีการสอนของอาจารย์แต่ละท่านพร้อมกันไป
ด้วย ผู้เล่าได้มีโอกาสเป็นอาจารย์ผู้ช่วยในหลายวิชารวม 4 ปี ร่วมกับ รองศาสตราจารย์ วิจิตร ภักดิ์รัตน์ รอง
ศาสตราจารย์สุมน อยุสิน รองศาสตราจารย์นภาพรณ อัจฉริยะกุล รองศาสตราจารย์จิราพร สุวรรณวาทกิจ ผู้ช่วย
ศาสตราจารย์ไพไลพรรณ ปุกหุก ซึ่งแต่ละท่านล้วนแต่มีภูมิรู้ และเชี่ยวชาญด้านการสร้างสรรค์และผลิตรายการวิทยุและ
โทรทัศน์ ระดับแนวหน้าของประเทศ

การสร้างคนของคณะนิเทศศาสตร์ในยุคแรกๆของเรา นั้น ใช้ทุนของเวลา หัวใจ เพื่อสร้างรากฐานขององค์กรนี้ให้
มั่นคงก้าวหน้าทางวิชาการ และเป็นประสบการณ์ตรงที่ผู้เล่าได้รับการถ่ายทอดเทคนิควิธีการสอนที่หลากหลายวิธีแต่
ทั้งนี้เพื่อผลักดันให้นักศึกษามีคุณภาพสามารถคิด ทำงานได้ด้วยตนเองมีตัวเองเป็นศูนย์กลางของกระบวนการเรียนรู้
ตลอดไปแม้จบการศึกษาไปแล้ว เพราะนั่นคือบุคลิกภาพคุณลักษณะของบุคลากรด้านสื่อสารมวลชน ที่ต้องล้าให้ทันกับ
บริบทของสังคมอยู่เสมอ

6. วิธีการ / ขั้นตอน หรือกระบวนการที่ทำให้งานนั้นสำเร็จ

จากการมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนร่วมกับผู้รู้ดังกล่าวข้างต้นแล้ว ผู้เล่าเองต้องค้นหาเทคนิควิธีการสอนที่เหมาะสมกับตนเอง กับเนื้อหาของรายวิชาที่ได้รับมอบหมายให้สอน โดยขั้นตอนในการทำภารกิจให้สำเร็จได้เริ่มจาก

1. การศึกษาเนื้อหาและเป้าหมายของรายวิชาให้ละเอียดรอบด้านเพื่อวางแผนเนื้อหาการสอน
2. การแสวงหาข้อมูลเพื่อขยายประเด็นคำอธิบายรายวิชาให้เข้ากับบริบทของวงการศึกษาสารมวลชนทั้งในระดับชาติและระดับสากล
3. พิจารณาด้านจิตวิทยาของกลุ่มผู้เรียน ตามวัย ทักษะและความสนใจและรูปแบบชีวิตของผู้เรียน เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าศักยภาพของตนเองและสร้างแรงทะเยอทะยานในการเป็นสื่อมวลชน

7. เทคนิคหรือกลยุทธ์ที่ทำให้เกิดความสำเร็จ

1. การพูดจาภาษาผู้รับสาร ลดช่องว่างของความเป็นครูกับผู้เรียน ให้เป็นการทำงานร่วมกัน ร่วมกันคิดร่วมกัน ทำทั้งครูและศิษย์ ทำให้เด็กเห็นความจริงใจมุ่งมั่นในการเรียนรู้ร่วมกันและเคารพข้อคิดความคิดความเห็นของนักศึกษา
2. ใช้เทคนิคการแสดง โดยจำลองว่าผู้สอนกำลังแสดงนักศึกษาคือผู้ชม และแสดงแบบปลุกความรู้สึกร่วมด้านในของผู้ชมให้สามารถมีพลังผลักดันจนผู้เรียนลุกขึ้นมาเริ่มทำเองได้
3. เทคนิคการบีบรัดและกดดัน เนื่องจากงานผลิตสร้างสรรค์ต้องมีความกดดันด้านเวลา การจัดการหลายด้านทั้งทุน และการทำงานเป็นที่มอย่างประสานสอดคล้องกัน การบีบรัดเร่งและกดดันจะทำให้นักศึกษาได้มีส่วนร่วมในการทำงานมากยิ่งขึ้นกับทีมของตนเองและนักศึกษาจะได้รับบทเรียนด้วยตัวเอง นำมาซึ่งความภูมิใจและความเข้าใจในการเรียนที่มีตัวเองเป็นศูนย์กลาง

8. ผู้ที่มีส่วนร่วมทำให้เกิดความสำเร็จ และบทบาทของบุคคลนั้น (ที่ไม่ใช่ผู้เล่า)

1. รองศาสตราจารย์ ดร. สวนิตย์ ยมาภัย มีบทบาทเป็นผู้บังคับบัญชาและสอนแสดงให้ผู้เล่าดูเมื่อครั้งมาเป็นอาจารย์ใหม่ ซึ่งเป็นรายวิชาที่ผู้เล่าต้องสอนและรับผิดชอบเองแต่ท่านได้มีเมตตาเข้ามาสอนให้ดูบางหัวข้อว่าต้องสอนและควบคุมบริหารห้องเรียนอย่างไร จนทำให้ผู้เล่ามีความมั่นใจในการสอนครั้งต่อ ๆ มา
2. ดร. จิรพร วิทยาศาสตร์พันธ์ อาจารย์ผู้มีความเป็นครูและความสามารถด้านการแสดงด้านวิชาการและอุทิศตนเพื่อสังคม ผู้เป็นแบบอย่างด้านเทคนิคการสอนที่ดีเยี่ยมที่สุดคนหนึ่งและผู้เล่าได้รับการถ่ายทอดมา
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วิวรรณ ปาณะสิทธิพันธ์ นอกจากจะเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาเมื่อครั้งเรียนปริญญาตรีแล้ว เป็นผู้บังคับบัญชา ผู้กระตุ้นให้ค้นคว้าเรียนรู้เท่าทันระบบการศึกษาในศาสตร์การสื่อสารระดับนานาชาติตลอดเวลา
4. รองศาสตราจารย์ วิจิตร ภัคดิรัตน์ นอกจากเป็นผู้บังคับบัญชาเมื่อครั้งผู้เล่าทำงานที่มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชแล้วยังเป็นผู้ถ่ายทอดเทคนิควิธีการสอน จิตวิทยาการทำงานร่วมกับนักศึกษาอีกด้วย
5. รองศาสตราจารย์สุมน อยู่สิน เป็นผู้ถ่ายทอดเทคนิควิธีการสอนการผลิตรายการวิทยุกระจายเสียง
6. รองศาสตราจารย์นภภรณ์ อัจฉริยะกุล เป็นผู้ถ่ายทอดเทคนิควิธีการสอนการผลิตรายการโทรทัศน์และการเขียนบทโทรทัศน์
7. รองศาสตราจารย์จิราพร สุวรรณวาจกกสิกิจ เป็นผู้ถ่ายทอดเทคนิควิธีการสอนการผลิตรายการโทรทัศน์และการเขียนบทโทรทัศน์
8. พิไลพรรณ ปุกहुก เป็นผู้ถ่ายทอดเทคนิควิธีการสอนการผลิตรายการโทรทัศน์และการเขียนบทโทรทัศน์

9. อุปสรรคหรือปัญหาในการทำงาน (Lessons Learned) และแนวทางในการแก้ปัญหา / อุปสรรคดังกล่าว

1. ผู้เล่าเป็นอาจารย์ ในยุคเริ่มก่อตั้งคณะซึ่งในระยะแรกเริ่มนั้นการทำงานสอนแม้จะมีพี่เลี้ยงที่ดีแต่อุปสรรคด้านความพร้อมเชิงโครงสร้างเช่นอาคารและอุปกรณ์อาจยังไม่เพียงพอ อีกทั้งยังต้องช่วยกันหมุนเวียนทำงานบริหารสาขาวิชาและงานอื่นๆของมหาวิทยาลัยด้วย ซึ่งมีใช้ความมุ่งมั่นและบุคลิกภาพที่ไม่มีจริตทะเยอทะยานเหมือนคนอื่นที่สนุกกับงานบริหารจัดการ ทำให้มีอุปสรรคในการทำงานทั้งสองด้านคือสอนและงานบริหารไม่ดีเท่าที่ควร จนเมื่อได้รับผิดชอบสอนอย่างเต็มตัวจึงสามารถดูแลการจัดการเรียนการสอนได้ดียิ่งขึ้น

2. การแก้ไขอุปสรรคการสอนงานสร้างสรรค์ที่ต้องการสร้างคนให้มีความคิดริเริ่ม รับผิดชอบสูงงานนั้นผู้เล่าจึงต้องอาศัยเครือข่ายเพื่อนพี่น้องในวงการสื่อได้ร่วมเสนอและมาเป็นพี่เลี้ยงแลกเปลี่ยนมุมมองในการสร้างคนเข้าสู่วงการให้เหมาะสมที่สุด

3. สถาบันการศึกษาเอกชนหลายแห่งก็ต้องการความคุ้มค่าในการลงทุนด้านการศึกษาอีกทั้งข้อจำกัดที่มหาวิทยาลัยที่มีอยู่ก็มีที่หนึ่งไม่พอเพียงกับความสนใจของนักศึกษาจึงทำให้มีนักศึกษาเป็นจำนวนมากในบางรายวิชาที่ต้องเน้นการฝึกทักษะการผลิตรายการ ผู้เล่าจึงต้องออกแบบโจทย์และกิจกรรมการเรียนการสอนให้นักศึกษาได้มีโอกาสฝึกฝนให้มากที่สุดซึ่งระยะหลังได้ใช้การสื่อสารผ่านสื่อสังคมออนไลน์เพื่อประสานกิจกรรมการเรียนการสอนมากขึ้น ซึ่งก็หมายความว่าเวลาในการศึกษาค้นคว้าส่วนตัวของผู้เล่าจึงน้อยลงไปด้วย

4. นักศึกษารุ่นหลังในช่วง10 ปีมานี้ ขาดเป้าหมายและความเข้าใจในบทบาทการทำหน้าที่สื่อมวลชนเพื่อสังคม ทำให้การเรียนการสอนเป็นไปได้อย่างที่จะสร้างคนเพื่อออกไปขับเคลื่อนสังคมได้ตามปณิธาน ดังนั้นหลายครั้งผู้เล่าจึงต้องมอบหมายกิจกรรมให้นักศึกษาได้ผลิตงานที่สะท้อนเรื่องราวของสังคมให้มากขึ้นเพื่อเป็นการเรียนรู้และเข้าใจสังคมด้วยตัวนักศึกษาเอง

5. หลักสูตรการเรียนการสอนที่มีได้ตั้งอยู่บนพื้นฐานเศรษฐกิจ สังคม การเมือง ซึ่งเป็นหัวใจของงานนิเทศศาสตร์ ทำให้ผู้เรียนได้เรียนแต่เทคนิคการสื่อสารหากขาดต่อพร่องในเรื่องของโลกและสังคมจึงทำให้การพัฒนาให้นักศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของสังคมไม่สัมฤทธิ์ผลผู้เล่าจึงต้องออกแบบการเรียนให้นักศึกษาได้เข้าไปสู่ชุมชนต่างๆเพื่อเรียนรู้เรื่องราวความเป็นไปของสังคมไทยมากยิ่งขึ้นเป็นการพัฒนาการเสาะแสวงหาข้อมูล เป็นคนช่างสังเกตและรับรู้โลกจากความเป็นจริง

10. ผลลัพธ์ หรือความสำเร็จที่เกิดขึ้นคือ

ไม่อาจสรุปได้ว่าเทคนิควิธีการสอน การทำงานของผู้เล่านั้นประสบความสำเร็จไปเสียทุกอย่างหากแต่ทำให้ได้มีโอกาสมาทบทวนและปรับเปลี่ยนการจัดการเรียนการสอนตลอดเวลา สังคมใดองค์กรใดที่คิดว่าประสบความสำเร็จหมายความว่าการทำงานนั้นจบแล้ว แต่งานสร้างคนเป็นงานที่ไม่มีวันจบ ผู้เล่าตระหนักเสมอว่าเราเป็นเพียงผู้ชี้แนะกระบวนการเพราะกระบวนการสำคัญกว่าการจดจำความรู้ในตำรา ในสไลด์ เพราะมันจะเป็นเครื่องมือสำคัญให้นักศึกษาออกไปเป็นบัณฑิตทั้งในวิชาชีพและบัณฑิตในการดำเนินชีวิตที่ใฝ่รู้ตลอดเวลา

.....